

Občina Semič
Štefanov trg 9
8333 Semič

STRATEGIJA RAZVOJA OBČINE SEMIČ DO LETA 2020

januar 2012

ČLANI SKUPINE ZA PRIPRAVO

STRATEGIJE RAZVOJA OBČINE SEMIČ DO LETA 2020

Vodja: mag. Margita ADAMIČ, univerzitetni diplomirani ekonomist

Člani: dr. Dušan PLUT, profesor geografije in zgodovine

g. Anton KAMBIČ, strojni tehnik

ga. Mateja KAMBIČ, univerzitetni diplomirani ekonomist

g. Peter ŠTUKELJ, diplomirani inženir kemijske tehnologije

KAZALO

I. UVOD.....	1
1. Metodologija priprave Strategije razvoja občine Semič do leta 2020	1
2. Predstavitev občine Semič	2
3. Globalne, evropske in slovenske razsežnosti načrtovanja razvoja.....	3
4. Vizija prihodnjega razvoja občine Semič.....	5
II. STRATEGIJA RAZVOJA OBČINE SEMIČ DO LETA 2020.....	6
1. GOSPODARSTVO	6
1.1. PODJETNIŠTVO.....	6
1.1.1. VSEBINSKA DOGRADNJA IN SODOBNA INFRASTRUKTURNA IN PEJSAŽNA SONARAVNA UREDITEV IN ŠIRITEV POSLOVNE CONE VRTAČA PRI SEMIČU.....	6
1.1.2. IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN POVEZOVANJE PODJETNIKOV (ŠE POSEBEJ NAJVEČJIH ZAPOSLOVALCEV) TER SPODBUJANJE ZA PODJETNIŠTVO.....	8
1.1.3. LES – SUROVINA IN VIR ENERGIJE	9
1.2. KMETIJSTVO	10
1.2.1. EKOLOŠKO KMETIJSTVO ZA VEČJO SAMOOSKRBO	10
1.2.2. VINOGRADNIŠTVO, SADJARSTVO IN ČEBELARSTVO	11
1.2.3. ŽIVINOREJA.....	13
1.3. TURIZEM	14
1.3.1. VZPOSTAVITEV OSNOVNIH POGOJEV ZA TURIZEM V OBČINI SEMIČ	14
1.3.2. TURIZEM NA OBMOČJU KOČEVSKÉ POKRAJINE	16
1.3.3. TURIZEM NA KMETIJI.....	17
2. OKOLJE IN PROSTOR	18
2.1. VAROVANJE OKOLJA	18
2.1.1. UPORABA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE IN ENERGETSKA PRENOVA OBČINE SEMIČ.....	18
2.1.2. RABA IN VAROVANJE VODNIH VIROV	20
2.1.3. SONARAVNA GRADNJA	22
2.2. PROSTORSKO PLANIRANJE.....	23
2.2.1. OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT	23
2.3. INFRASTRUKTURA	24
2.3.1. TRAJNOSTNA MOBILNOST.....	24

3. ČLOVEŠKI VIRI IN DRUŽBENA BLAGINJA (VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLOVANJE, ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO, KULTURA IN ŠPORT) 26

3.1.1. OTROCI SO NAŠE NAJVEČJE BOGASTVO	26
3.1.2. POMOČ IN VEČJA VLOGA MLADIH	28
3.1.3. SKRB ZA STAREJŠE ODRASLE.....	30
3.1.4. ROMSKO NASELJE SOVINEK	31
3.1.5. CELOVITA ZDRAVSTVENA OSKRBA OBČANOV	32
3.1.6. KULTURNI CENTER – NOSILNI STEBER IN INOVATIVNI POVEZOVALEC MOZAIKA KULTURNIH TOKOV OBČINE SEMIČ IN BELE KRAJINE; POVEZOVALEC ŠPORTNIH AKTIVNOSTI IN AKTIVNOSTI ZA MLADE, DRUŠTVA	33
3.1.7. ŠPORTNI PARK.....	34

III. ZAKLJUČEK 35

Priloga 1: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2000.....	36
Priloga 2: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2005	37
Priloga 3: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2009	38
Priloga 4: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2010 oz. 2011	39

I. UVOD

Strategija razvoja občine je eden od dolgoročnih dokumentov, ki so osnova za gospodarski, prostorski in družbeni razvoj občine. Služi občinskemu svetu in vodstvu občine za pripravo in sprejem Načrta razvojnih programov občine in vsakoletno proračunsko financiranje. Osnovni cilj strategije razvoja občine Semič je povečevanje blaginje prebivalcev občine Semič, ki jo opredeljujemo kot uravnovešeno celoto gospodarske, socialne in okoljske sestavine blaginje.

Namen Strategije razvoja občine Semič do leta 2020 je na enem mestu zbrati smernice za razvoj občine v naslednjih letih na vseh področjih (gospodarstvo, okolje in prostor, človeški viri in družbena blaginja), in sicer upošteva predloge vseh, vključenih v proces priprave strategije, upošteva nekatere že pripravljene projekte, upošteva Program Pokolpja in Regionalni razvojni program za JV Slovenijo, upošteva razmere v Sloveniji, Evropski uniji in svetu.

Razvojni in inovacijski model razvitega sveta se izteka, presegamo nosilne zmogljivosti planeta, nismo več dovolj solidarni, le še tekmuje. Na nove izzive ne moremo odgovoriti s starimi vzorci delovanja. Spremembe v načinu razmišljanja glede na razmere v svetu so pokazali tudi občani, vključeni v proces priprave strategije razvoja, saj so s svojimi predlogi dokazali visoko raven okoljske in socialne ozaveščenosti in pripravljenosti na spremembe.

Osnovna usmeritev Strategije razvoja občine Semič do leta 2020 je ravnovesen dvig blagostanja za vse prebivalke in prebivalce občine ter varna stopnja samooskrbe na vseh področjih (samooskrba s hrano, energijo, na področju izgradnje infrastrukture, na področju naravne gradnje stavb, ipd.). Zanesimo se nase, na sposobnosti ljudi, ki tukaj živijo, na moč povezanosti ljudi. Prihodnost je v sonaravnem gospodarstvu, bivanju, pridelavi zdrave hrane, sonaravni gradnji in zeleni energiji.

1. Metodologija priprave Strategije razvoja občine Semič do leta 2020

Priprava Strategije razvoja občine Semič do leta 2020 je potekala v obdobju od maja do decembra 2011. V maju je Občina Semič imenovala skupino za pripravo strategije, ta je najprej pripravila načrt priprave nove strategije in evalvacijo Strategije razvoja občine Semič do leta 2010, o čemer smo občane obvestili na novinarski konferenci, ki jo je organizirala Občina Semič. Sledili so razgovori z županjo in zaposlenimi v občinski upravi o njihovih predlogih za nadaljnji razvoj občine. Analizirani so bili statistični podatki za občino Semič za zadnjih deset let.

V juniju in juliju so bile izvedene 4 delavnice z občani, ki so podali svoje mnenje o evalvaciji Strategije razvoja občine Semič do leta 2010 in predloge projektov za Strategijo razvoja občine Semič do leta 2020. Na delavnice je bilo vabljenih 14 članov občinskega sveta in 1 član državnega sveta (sodelovalo jih je 10), 31 članov odborov in komisij, ki delujejo za Občino Semič (sodelovalo jih je 12), vabljenih je bilo 60 občanov, strokovnjakov z različnih področij, ki so aktivni v poklicnem in tudi družbenem življenju občine (sodelovalo jih je 22). V juliju smo objavili poziv v lokalnem časopisu Belokranjec in na spletni strani občine, da do konca avgusta skupina za pripravo strategije zbira predloge občanov za usmeritev delovanja občine v naslednjih desetih letih (odzval se je 1 podjetnik). Opravili smo še individualne razgovore s posamezniki za pridobivanje dodatnih informacij (vabljeni 3, sodelovali 3). Na podlagi vseh predlogov vseh udeleženih pri pripravi strategije je skupina za pripravo strategije pripravila predloge projektov. V septembru je bila organizirana delavnica z mladimi, predstavili smo jim predloge projektov in

jih prosili za njihovo mnenje in morebitne dodatne predloge (vabljenih je bilo 15 mladih, sodelovalo jih je 10). Predlog Strategije razvoja občine Semič do leta 2020 je bil usklajen z občinsko upravo in predstavljen na javni predstavitvi v novembru. Sledi še obravnava na seji občinskega sveta in sprejem, nato pa izvedba zastavljenih projektov.

2. Predstavitev občine Semič

Na podlagi statističnih podatkov o občini Semič, ki so navedeni v prilogi strategije, je v občini Semič v letu 2011 registriranih 3862 prebivalcev. Število prebivalcev v zadnjih desetih letih niha od 3838 v letu 2000 do 3782 v letu 2009 in naraste na 3862 v letu 2011. Od leta 2000 se je povprečna starost prebivalcev z 38,1 let na 41,4 let v letu 2011. Število študentov na 1000 prebivalcev se je povečalo z 32 v letu 2000 na 53 v letu 2010. Število delovno aktivnih prebivalcev, število zaposlenih oseb, število samozaposlenih oseb in bruto investicije v nova osnovna sredstva pa so se v zadnjih desetih letih zmanjšali. Posledično se je povečalo število registriranih brezposelnih oseb in stopnja registrirane brezposelnosti. Po prihodkih na zaposlenega, čistem dobičku na zaposlenega in dodani vrednosti na zaposlenega Bela krajina zaostaja za državnim in tudi za regijskim povprečjem. Vsi ti podatki kažejo na nadaljevanje zaostajanja občine Semič in celotne Bele krajine v razvoju v primerjavi z regijskim in državnim povprečjem, na kar opozarjajo tudi belokranjski podjetniki.

Površina občine Semič meri 147 km² (ali 14.700 hektarjev), od tega preko 60% v območju Nature 2000. Na podlagi podatkov iz Strategije razvoja kmetijstva in razvoja podeželja v občini Semič za obdobje 2007 – 2013 je na osnovi ocene strokovnih služb Zavoda RS za gozdove – enota Novo mesto na območju občine Semič že 11.286 ha gozdov, t.j. 77% celotne površine občine. Pred desetimi leti je bilo gozdov za 66% celotne površine občine, kar pomeni, da se ozemlje naše občine intenzivno zarašča.

Osnovna naloga občine je zagotavljanje lokalnih javnih storitev za lokalno prebivalstvo in ustvarjanje predpogojev za pospešen gospodarski razvoj lokalnega okolja. To pomeni predvsem skrb za lokalno javno infrastrukturo. Prihodki proračuna občine so se v desetih letih povečali iz 1,76 milijonov EUR v letu 2000 na 6,36 milijonov EUR v letu 2010. V Tabeli 1 so prikazani viri prihodkov proračuna občine Semič za posamezna leta.

Tabela 1: Prihodki proračuna Občine Semič za leta 2000, 2005 in 2010 v % od skupnih prihodkov

PRIHODKI	2000	2005	2010
Davčni prihodki (dohodnina, davki na nepremičnine, dediščine in darila, promet nepremičnin, na posebne storitve,...)	30,7	46,6	46,5
Nedavčni prihodki (od obresti, od premoženja, takse, kazni,...)	2,0	0,08	2,2
Kapitalski prihodki (od prodaje zgradb in prostorov, prodaje kmetijskih in stavbnih zemljišč)	3,9	1,3	0,5
Prejete donacije	1,9	0,5	0,1
Transforni prihodki	61,5	51,5	50,7
SKUPAJ PRIHODKI	100,0	100,0	100,0

Vir: Zaključni računi proračunov Občine Semič za leta 2000, 2005 in 2010

Kot je bilo ugotovljeno že v Strategiji razvoja občine Semič do leta 2010, sta glavna vira prihodkov občinskega proračuna transferni prihodki (preko 50%) in davčni prihodki (preko 30%). Transferni prihodki (sredstva iz državnega proračuna in proračuna EU) so odvisni tudi od uspešnosti občine na javnih razpisih, zato so težko predvidljivi. Davčni prihodki bi se povečali v primeru, če se povečajo plače občanom občine Semič, če se poveča število zaposlenih, ki imajo stalno prebivališče v občini Semič, ali če se poveča dobiček podjetij, ki imajo sedež v občini Semič. Da bi torej občina čim bolj povišala davčne prihodke proračuna, je smiselno vzpostaviti pogoje za uspešno delovanje gospodarstva v občini Semič in občanom občine Semič, ki so zaposleni, omogočiti pogoje za ustrezno raven življenja (stanovanja, zazidljiva zemljišča, infrastruktura ipd.). K povečanju davčnih prihodkov bi prispevalo tudi vračanje mladih diplomantov v občino Semič in priseljevanje mladih družin, ki bi si v občini Semič, kot zaledju novomeškega zaposlitvenega bazena, uredili stanovanjske razmere. Davčni prihodki bi se preko dohodnine od zaposlenih in preko davka od dohodkov pravnih oseb povečali tudi v primeru, ko bi projekte, ki jih financira občina Semič, izvajala podjetja s sedežem v občini Semič.

Če ne prej, potem je v kriznih časih nujno ukrepati tudi za zmanjševanje ozirom nadziranje odhodkov proračuna občine. Občina se mora obnašati kot dober gospodar, zato mora redno spremljati poslovanje javnih podjetij in zavodov, katerih (so)lastnik (ustanovitelj) je, in nadzirati namenskosti porabe sredstev, ki jih razpisuje na javnih razpisih.

3. Globalne, evropske in slovenske razsežnosti načrtovanja razvoja

Živimo v razburljivem civilizacijsko prelomnem obdobju. Na planetu živi že več kot 7 milijard prebivalcev, vsako leto se število svetovnega prebivalstva poveča za 80 milijonov, zato se pritiski na naravne vire in okolje večajo. Sodobni tehnološki razvoj zmanjšuje potrebe po zaposlovanju, socialne razlike se povečujejo, milijarda ljudi živi v pogojih absolutne revščine, voda postaja strateško pomembna dobrina.

Vse bolj postaja jasno, da bo na vse bolj gosto naseljenem planetu vse težje kupovati hrano, se od drugod oskrbovati s fosilnimi gorivi in drugimi surovinami. Slovenija bo zaradi nacionalnih interesov dobesedno prisiljena, da poveča prehransko in energetske samooskrbo, ki sta izredno nizki. To velja tudi za slovenske regije, vključno z Belo krajino in občino Semič. Doma bo potrebno ponovno pridelati več hrane, kmetijska zemlja in kmečko delo bosta ponovno morala postati spoštovanja vredna. Podobno velja za vodne in druge naravne vire. Tudi politika EU vse bolj poudarja in finančno podpira rabo domačih razvojnih virov, od naravnih do človeških.

Sonaravna raba domačih obnovljivih energetskih in drugih virov, večja raba lesa kot surovine in energetskega vira je gospodarska in eksistenčna nujnost in razvojna priložnost Slovenije in Občine Semič. Domači naravni viri, človeški viri semiške občine, še vedno prisotna zavest o medsebojnemu sodelovanju in solidarnosti (socialni kapital) so zdravi temelji za prepotreben dvig blagostanja prebivalcev in okolja semiške občine. Na tem je potrebno odločno graditi varno in človeka vredno prihodnost občine. Razvejana in zavidanja vredna društvena dejavnost prebivalcev in prebivalcev semiške občine je izjemen in večplastno pomemben potencial.

Celoten planet je postal tesno medsebojno povezan in hkrati soodvisen, procesi globalizacije vplivajo na življenje vsakega od nas, torej tudi na življenje prebivalcev in prebivalcev semiške občine. Trda, pogosto brezobzirna globalna tržna konkurenca v taki ali drugačni obliki večplastno vpliva na celotno semiško gospodarstvo, od posameznega podjetnika do največjega semiškega podjetja. Premajhni smo, da bi lahko vplivali na globalne gospodarske, finančne in

druge razmere, prisiljeni smo, da se jim prilagodimo, poiščemo lokalnemu okolju čim bolj ustrezne razvojne usmeritve, ki bodo konkurenčne.

Poglobljeno znanje, primerna izobrazba zlasti mladih v občini Semič je pomemben razvojni potencial za uspešno gospodarsko prihodnost, ki je osnova socialne varnosti in višje kakovosti življenja. Sodobna cestna in železniška povezava z drugimi slovenskimi občinami, še posebej pa z Novim mestom, je za celotno Belo krajino eksistenčnega pomena. Slovenija in EU morata bistveno večjo pozornost nameniti skladnejšemu regionalnemu razvoju, torej tudi bolj prometno odmaknjenim območjem, kot je Bela krajina.

Tudi semiška občina je na razvojnem, socialnem in okoljskem razpotju. Krizne razmere in krepko spremenjena podoba sveta, Evrope in Slovenije kažejo, da potrebujemo tudi nove, bolj inovativne poti iskanja rešitev, kriza je za občino Semič torej tudi priložnost. Ne smemo je zamuditi, naravni, ustvarjeni in človeški potenciali občine omogočajo dvig kakovosti blaginje prebivalcev sedanjih in prihodnjih generacij. Poiščimo jih, uporabimo jih odgovorno, pretehtano in umno.

Občina Semič mora torej pri svojem nadaljnjem razvoju upoštevati razmere na svetovnih trgih, razmere na območju Evropske unije, Slovenije, regije Jugovzhodne Slovenije, Pokolpja in Bele krajine. Zaradi kriznih razmer na svetovnem in državnem nivoju in posledične negotovosti pri prihodnjem financiranju občinskih projektov od države in EU projekti, ki so navedeni v Strategiji razvoja občine Semič do leta 2020, niso finančno ovrednoteni niti niso podane podrobnejše opredelitve glede časovnega načrta izvajanja projektov.

Znotraj vseh okvirov, napovedi, stanj, dejstev moramo poiskati svojo pot za nadaljnje delovanje v korist vseh občanov. Veliko aktivnosti bo nujno potrebno usmeriti v povezovanje belokranjskih občin in skupno izvajanje projektov pa tudi v pripravo projektov v okviru Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje, ki je sestavljeno iz sedmih občin v Beli krajini in na Kočevskem (Semič, Črnomelj, Metlika, Kočevje, Loški Potok, Osilnica, Kostel). Povezovanje bo nujno tudi pri projektih regionalnega pomena v okviru regije Jugovzhodna Slovenija, nadaljevati pa je potrebno tudi sodelovanje z obmejnimi občinami v Republiki Hrvaški v okviru čezmejnih projektov.

Med izvajanjem delavnic s povabljenimi občani o usmeritvah delovanja občine za naslednjih deset let so prisotni ugotavljali, da je kar nekaj predlogov za projekte, katerih izvedba ni omejena zgolj na občino Semič, ampak so pomembni za občino Semič in za celotno Belo krajino, nekateri za celotno Pokolpje, zato predlagamo izvajanje teh t.i. »Belokranjskih projektov« na ravni vseh treh belokranjskih občin z dogovori županij in občinskih uprav, z razvojnim timom na Razvojno informacijskem centru Bela krajina in v okviru Območnega razvojnega partnerstva Pokolpje. V nadaljevanju so navedeni nekateri od predlogov:

- izgradnja infrastrukture medobčinskega pomena (električna povezava Črnomelj Kočevje za večjo zanesljivost energetske oskrbe, cestna povezava Bele krajine z regijskim središčem Novo mesto v okviru 3. razvojne osi, modernizacija železniške proge Ljubljana – Novo mesto – Metlika) je navedena tudi v Regionalnem razvojnem programu za regijo Jugovzhodna Slovenija za obdobje 2007- 2013;
- izboljšanje pogojev gospodarjenja v Beli krajini, ki morajo postati ugodnejši za podjetja, kot so v razvitih področjih Slovenije (pobuda podjetnikov);
- vzpostavitev inkubatorja za nova, inovativna podjetja;
- samooskrba belokranjskih občin s hrano, namakanje kmetijskih površin;
- povezovanje in skupna promocija na področju turizma (ponatis promocijskega gradiva, kolektivna znamka Bela krajina, odlok o lokalnih turističnih vodnikih);

- razvijanje vsaj ene oblike stacionarnega turizma (npr. terme), ob tem pa razvoj drugih oblik turizma;
- obnova stavbe Srednje šole Črnomelj in ohranitev črnomaljske gimnazije;
- štipendiranje, omogočanje opravljanja strokovne prakse in zaposlovanje mladih.

4. Vizija prihodnjega razvoja občine Semič

V projektih, ki so del Strategije razvoja občine Semič do leta 2020, so upoštevani ključni cilji vizije razvoja občine Semič:

- **prioritetno varovati vodne vire,**
- izboljšati občinske gospodarske in zaposlitvene možnosti,
- povečati samooskrbo občanov z ekološko pridelavo hrane in zeleno domačo energijo,
- omogočiti čim skladnejši razvoj na celotnem ozemlju občine in ohranjati kulturno pokrajino,
- graditi infrastrukturo z večjo vlogo domačih izvajalcev,
- povečati vlogo sonaravne gradnje v javnem in zasebnem sektorju,
- pritegniti podjetnike in turiste tudi z višjo kakovostjo bivalnega okolja ter infrastrukture,
- zmanjšati negativne vplive na okolje, ohranjati naravno in kulturno dediščino, povečati skrb za javne dobrine,
- ohranjati in oplemenititi sicer zelo bogat socialni kapital in družbeno življenje v občini (razvejane mreže aktivnega sodelovanja občank in občanov v naseljih, vaških skupnostih...), vključno z mavrico kulturnih (od tradicionalne do alternativne kulture) in športnorekreativnih dejavnosti,
- izobraževati mlade in starejše generacije za trajnostne (gospodarske, socialne, okoljske in etične) izzive prihodnjega razvoja,
- dati podporo kakovostnemu življenju posameznika in družine ter vseh občank in občanov občine,
- zagotoviti varno in aktivno starost vsem prebivalkam in prebivalcem,
- pritegniti mlade, da aktivno sodelujejo pri razvoju občine.

II. STRATEGIJA RAZVOJA OBČINE SEMIČ DO LETA 2020

Strategija razvoja občine Semič do leta 2020 je sestavljena iz 21 projektov, ki se vsebinsko delijo na 3 področja:

1. GOSPODARSTVO (podjetništvo, kmetijstvo, turizem),
2. OKOLJE IN PROSTOR (varovanje okolja, prostorsko planiranje, infrastruktura),
3. ČLOVEŠKI VIRI IN DRUŽBENA BLAGINJA (vzgoja, izobraževanje in zaposlovanje, zdravstvo in socialno varstvo, kultura in šport).

1. GOSPODARSTVO

1.1. PODJETNIŠTVO

IME PROJEKTA	1.1.1. VSEBINSKA DOGRADNJA IN SODOBNA INFRASTRUKTURNA IN PEJSAŽNA SONARAVNA UREDITEV IN ŠIRITEV POSLOVNE CONE VRTAČA PRI SEMIČU
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - razširiti območje poslovne cone Vrtača pri Semiču in komunalno urediti parcele - objaviti informacije o prostih urejenih parcelah na portalih, ki so dostopni podjetnikom - urediti pločnike in zelene površine - označiti lokacije podjetij, ki delujejo v poslovni coni Vrtača
OPIS PROJEKTA	<p>Poslovna cona Vrtača ima urejenih 8,3 ha komunalno urejenih zemljišč, na katerih posluje 9 podjetij, na nekaterih zemljiščih pa podjetja še gradijo poslovne prostore. Vsa komunalno urejena zemljišča so prodana podjetnikom, zato je nujno razširiti in komunalno urediti dodatna zemljišča v okviru poslovne cone Vrtača pri Semiču. Hkrati je potrebno nadaljevati z objavljanjem informacij o razpoložljivosti zemljišč na podjetniško zanimivih informacijskih točkah.</p> <p>Kljub različnim lastnikom v preteklosti in njihovim interesom ima poseben pomen v okviru poslovne cone Vrtača poslovna enota podjetja Iskra MIS d.d. kot največji zaposlovalec v občini Semič, zato je v okviru urejanja poslovne cone Vrtača nujno skupno prostorsko in razvojno načrtovanje tudi s poslovno enoto Iskra MIS d.d.</p> <p>Območje celotne poslovne cone Vrtača pri Semiču je potrebno urediti ne samo komunalno, ampak tudi estetsko lepo in privlačno za podjetnike, njihove poslovne partnerje in zaposlene, predvsem tudi z ureditvijo</p>

	<p>pločnikov in zelenih površin (zasaditev dreves, cvetja).</p> <p>Prav tako je ob vstopu v poslovno cono Vrtača pri Semiču nujno postaviti informativno tablo s shematskim prikazom parcel in podjetij in pri dovozi na dvorišča posameznih podjetij postaviti tablo z oznako imena podjetja.</p> <p>Pri prodaji zemljišč je zaželeno dati prednost tistim podjetjem, katerih dejavnost je okoljsko sprejemljivejša, in tistim, ki bodo zaposlovali izobraženo delovno silo.</p>
KAZALNIKI	<p>število ha novih komunalno urejenih zemljišč, število novih podjetij in delovnih mest v poslovni coni, število označenih lokacij podjetij, postavljena informativna tabla</p>

IME PROJEKTA	1.1.2. IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN POVEZOVANJE PODJETNIKOV (ŠE POSEBEJ NAJVEČJIH ZAPOSLOVALCEV) TER SPODBUJANJE ZA PODJETNIŠTVO
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kulturni center Semič, RIC Bela krajina, Območna obrtno – podjetniška zbornica Črnomelj in Gospodarska zbornica Dolenjske in Bele krajine
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - vzpostaviti in negovati odnose med občinsko upravo in podjetniki - povezati podjetnike med sabo - informirati podjetnike o razpisih, novi zakonodaji,... - organizirati izobraževanja za podjetnike - spodbuditi mlade in odrasle za podjetništvo
OPIS PROJEKTA	<p>Poleg urejenih zemljišč v poslovni coni Vrtača pri Semiču je potrebno s podjetji ohranjati redne stike z zaposlenimi v občinski upravi, da bi na podlagi obojestranske komunikacije sodelovali pri skupnih projektih za še boljši razvoj pogojev za podjetništvo v občini Semič. Občinska uprava naj vsaj dvakrat letno organizira srečanje podjetnikov iz občine Semič z županom, na katerem bi se pogovarjali o aktualnih temah za podjetnike in tudi medsebojno spoznavali, predvsem s podjetniki, ki v poslovno cono Vrtača pri Semiču prihajajo iz drugih delov Slovenije.</p> <p>Podjetniki se povezujejo v okviru Območne obrtno – podjetniške zbornice Črnomelj in Gospodarske zbornice Dolenjske in Bele krajine, nujno pa bi bilo povezovanje podjetnikov tudi na ravni občine Semič, pri tem pa jim občinska uprava lahko pomaga, če bodo podjetniki sami zainteresirani za to.</p> <p>Predlagamo tudi informiranje podjetnikov o javnih razpisih, na katere se lahko prijavijo, o novi zakonodaji, o storitvah, ki jih nudijo inštitucije za spodbujanje podjetništva. V sodelovanju z občino bi določili tudi seznam predavanj, ki so zanimiva podjetnikom.</p> <p>Občina Semič naj (so)financira delovanje podjetniškega krožka v Osnovni šoli Belokranjskega odreda Semič in tako učencem omogoči, da se seznanijo s podjetniškim načinom razmišljanja, kar je nujno potrebno, če želimo, da bodo kot odrasli ljudje kdaj ustanovljali lastna podjetja. Ali bo krožek začel delovati, je odvisno od promocije krožka s strani učiteljev in zainteresiranosti učencev. Občina pa mora spodbujati podjetništvo tudi med odraslimi z nadaljevanjem izvajanja ukrepov, ki so se kot uspešni izkazali v preteklih letih, pa tudi z novimi ukrepi.</p> <p>Podjetnike je treba osveščati o pomembnosti štipendiranja domačih dijakov in študentov, o pomembnosti omogočanja opravljanja strokovne prakse domačim dijakom in študentom in o njihovem zaposlovanju .</p>
KAZALNIKI	število srečanj, število udeleženih podjetnikov, število poslanih informativnih gradiv podjetnikom, število izobraževanj, število učencev, vključenih v podjetniški krožek, znesek v EUR namenjen za ukrepe spodbujanja podjetništva

IME PROJEKTA	1.1.3. LES – SUROVINA IN VIR ENERGIJE
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, podjetja, ki se ukvarjajo z lesom, podjetje za daljinsko ogrevanje Semiča (Zarja ekoenergija d.o.o.)
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - spodbuditi povezovanje podjetij, ki delajo z lesom, za izvajanje skupnih projektov predelave lesa v polizdelke in izdelke - uporabiti les za gradnjo - pripraviti biomaso vsaj za lokalne potrebe ogrevanja za povečevanje energetske varnosti občine
OPIS PROJEKTA	<p>Zaraščanje kmetijskih zemljišč zaradi opuščanja kmetovanja je v občini Semič dejstvo že desetletja. Vendar v tem času na našem območju nastajajo in poslujejo večinoma podjetja za sečnjo in spravilo lesa ter žage, ki nato večino lesa izvozijo v sosednje države, v Slovenijo pa se uvaža les, predelan v pohištvo in druge izdelke. Smiselno bi bilo povezovanje podjetij v lokalni (ali belokranjski) lesni center za izvajanje skupnih projektov predelave lesa v polizdelke in izdelke z višjo dodano vrednostjo, kot jo imata hlodovina in žagan les (pohištvo, pisarniške potrebščine, embalaža, otroške igrače in lesena igrala, športna oprema, poslovna darila, izdelki domače in umetnostne obrti, spominki...).</p> <p>Za ohranjanje kakovostnega gozda je nujno upoštevanje strateškega načrta gospodarjenja z gozdovi in izobraževanje lastnikov gozdov o sonaravnem gospodarjenju z gozdovi.</p> <p>Glede na okoljske usmeritve tudi pri gradnji se les lahko uporabi tudi kot ključni gradbeni element lokalnega izvora, ki je hkrati tudi CO2 nevtralen.</p> <p>Ob izvajanju projekta daljinskega ogrevanja Semiča z biomaso bo nova priložnost za uporabo lokalnega vira ogrevanja za lokalne potrebe. Tako denar, namenjen za ogrevanje, ostaja v občini, hkrati pa se poveča energetska varnost in neodvisnost od razmer na svetovnih trgih energentov. S tem načinom poslovanja se odpirajo tudi nova delovna mesta v lokalnem okolju za energetske oskrbo občine in tudi širšega območja. V prihodnosti je potrebno proučiti možnosti za uporabo soproizvodnje toplote in električne energije (t.i. kogeneracija) v okviru daljinskega ogrevanja Semiča z biomaso.</p> <p>Večja dodana vrednost lesu kot surovini (prednostna uporaba) in uporaba lesa kot enega od obnovljivih virov energije je priložnost tako za podjetja kot tudi za kmetije na območju občine Semič.</p>
KAZALNIKI	količina m ³ lesne biomase lokalnega izvora za potrebe predelave in daljinskega ter individualnega ogrevanja Semiča in drugih naselij

1.2. KMETIJSTVO

IME PROJEKTA	1.2.1. EKOLOŠKO KMETIJSTVO ZA VEČJO SAMOOSKRBO
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, občani občine Semič, Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič, gostilne, podjetja in druge zainteresirane inštitucije
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - organizirati pridelavo ekološko pridelane hrane za potrebe šole, vrtca, gostiln, podjetij, morebitnih drugih zainteresiranih inštitucij in posameznih občanov - spodbujati vrtnarstvo - organizirati odkup pridelane hrane in prodajo (interesne skupnosti, zadruge) - organizirati izobraževanja za potencialne pridelovalce hrane o ekološki pridelavi hrane in o užitni divjerasli hrani - vključiti vsebine o ekološki pridelavi hrane v učne vsebine otrok v vrtcu in šoli ter vzpostaviti šolski ekovrt in učni sadovnjak - priključiti se svetovnemu projektu »brezmesni ponedeljek« in s tem povečati pridelavo in porabo zelenjave
OPIS PROJEKTA	<p>V občini Semič prevladuje konvencionalno kmetijstvo, ki pa naj se v prihodnje usmerja v ekološko. Povpraševanje po ekološko pridelani hrani se povečuje tako v Sloveniji kot tudi v drugih državah EU, vendar pridelava ekološko pridelane hrane v Sloveniji močno zaostaja za povpraševanjem, zato je bilo v letu 2009 preko 80% prodanih ekoživil tujega porekla. Zaradi negotovosti na svetovnem trgu hrane je nujno povečati samooskrbo tudi v občini Semič, zato je nujno začeti izvajati aktivnosti za povečevanje lokalno ekološko pridelane prehrane, njen odkup in nadaljnjo prodajo kupcem, seveda vse podprto z izobraževanji različnih starostnih skupin občanov – od otrok v vrtcu do upokoencev.</p> <p>Belokranjske občine bodo v prihodnjih letih izvajale projekt uvajanja samooskrbe z lokalno pridelano hrano (tako konvencionalnega in ekološkega načina pridelave) za potrebe lokalnega prebivalstva. Vzporedno bo občina Semič izvajala aktivnosti za povečevanje količin ekološko lokalno pridelane hrane za potrebe Osnovne šole Belokranjskega odreda Semič, vrtca, gostiln, podjetij, morebitnih drugih zainteresiranih inštitucij in posameznih občanov. Na pobudo staršev je že v izvajanju pilotni projekt o vključevanju ekološke hrane v prehrano otrok v vrtcu in osnovni šoli v Semiču.</p> <p>Prehransko odvisnost od uvoza še dodatno povečuje veliko število krmnih živali v Sloveniji, za katere nimamo dovolj hrane in jo uvažamo, tu pa nam ostajajo velike količine živalskih iztrebkov, ki onesnažujejo vodo. Ker za 1kg mesa potrebujemo 10 kg žitaric, se v svetu države priključujejo projektu »brezmesni ponedeljek« in to predlagamo tudi inštitucijam in posameznikom v občini Semič.</p>
KAZALNIKI	število kmetij, vključenih v ekološko pridelavo hrane, število kupcev in količine ekološko pridelane hrane, število pridelovalcev, vključenih v izobraževanja, število inštitucij, vključenih v projekt »brezmesni ponedeljek«

IME PROJEKTA	1.2.2. VINOGRADNIŠTVO, SADJARSTVO IN ČEBELARSTVO
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Občina Semič, Društvo vinogradnikov Semič, Sadjarsko društvo Bele krajine, Čebelarstvo društvo Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - organizirati izobraževanja za potencialne pridelovalce hrane o ekološki pridelavi grozdja in sadja, negovanju vinograda in sadovnjaka, predelavi pridelkov - spodbujati usmerjanje pridelovalcev v ekološko vinogradništvo in sadjarstvo za večjo varnost čebel - izvajati ukrepe za varovanje čebel in povečevati število panjev - organizirati odkup pridelane hrane (grozdje, sadje, med, izdelki iz sadja in medu) in prodajo v Beli krajini in drugod
OPIS PROJEKTA	<p>Nekateri majhni pridelovalci so že opustili obdelavo vinogradov, zato so vinogradniška območja v zaraščanju, nekateri majhni obdelovalci pa ne vidijo izhoda iz nastale situacije, ker so veliko vlagali v vinograde, sedaj pa ne morejo prodati vina.</p> <p>Potreben je premislek in dogovor s sedanji obdelovalci vinogradov in sadovnjakov o prihodnji usmeritvi in možnostih za preusmeritev v ekološko pridelavo (kar je glede na občutljivost žlahtnih trtnih in drevesnih sort velik izziv). Vsekakor pa je vsem lastnikom zemljišč v vinogradniških območjih občine Semič izziv, da jih ne prepustijo zaraščanju, ampak jih ali uporabijo za nove zasaditve vinogradov in sadovnjakov z odpornimi sortami (npr. kočevskimi) za ekološko pridelavo grozdja in sadja, ki bi ga lahko prodali kupcem iz projekta »1.2.1. Ekološko kmetijstvo za večjo samooskrbo«, ali pa zemljišča namenijo za pašo drobnice, konj in goveda, saj mleka ne pridelamo toliko, kot ga popijemo, vina pa imamo že nekaj let preveč. Zasadili bi lahko tudi divje sadne vrste. Nadzorovana paša po vinogradniških območjih bi tudi omejila oaze trnja in grmovja, ki so zatočišče za škodljivce. Le obdelana vinogradniška območja bodo nudila privlačen pogled domačinom in turistom.</p> <p>Glede na vsakoletne presežke vina bi bilo smiselno grozdje predelati v sok, prav tako pa tudi jabolka, hruške in drugo sadje, ga sušiti za uporabo pozimi in prekuhati v kompote in marmelade, ali s hladilnicami omogočiti sveže sadje čez celo leto. S tem bi pridelkom dodali dodano vrednost in dodatno možnost za trženje.</p> <p>Ekološki vinogradi in sadovnjaki so primerni za vse vasi v občini Semič z ustrezno lego, za posaditev sadnih dreves in jagodičja na zelenicah ob stanovanjskih blokih za povečano samooskrbo pa tudi za ohranjanje in vzdrževanje kultiviranega okolja in povezovanje stanovalcev.</p> <p>Pričakujemo, da bodo čebelarji podprli projekt, ki jim pomaga pri ohranjanju čebel, sami pa se bodo morali odločiti o načinu zdravljenja čebel, da bodo tudi njihov med in drugi čebelarški izdelki ekološki.</p> <p>Za izvedbo vseh omenjenih aktivnosti je nujno izobraževanje vseh starostnih</p>

	<p>skupin o ekološkem vinogradništvu, sadjarstvu in čebelarstvu, pri čemer je smiselno uporabiti učni vrt dr. Derganca pri domu paraplegikov, učno pot divjih sadnih vrst pri kraški jami Malikovec, grajsko nešpljo na Vrtači, nasad na Smuku in sadovnjak na Planini. Vsak otrok naj posadi svoje drevo in spremlja njegovo rast.</p> <p>Dodaten izziv pa je, kako omogočiti uporabo svežega ekološkega sadja celo leto.</p> <p>»Kdor ubija čebele, je morilec ljudi!« nas opozarja Čebelarstva zveza Slovenije v svojem promocijskem gradivu z naslovom <u>Brez čebel ni življenja</u>. Čebele oprahujejo 170.000 vrst cvetočih rastlin in po ocenah kmetijskih strokovnjakov je od oprahujevanja odvisna tretjina pridelane hrane, zato si brez oprahujevanja žuželk ne moremo predstavljati niti pridelave hrane. Vsi lahko prispevamo svoj delež k ohranitvi čebel. Njihovo umiranje lahko omilimo s prepovedjo vseh strupov, ki ogrožajo čebele. Tu pa trčimo ob nasprotujoče si interese s konvencionalnimi pridelovalci grozdja in sadja. Večina lastnikov, ki obdelujejo vinograde in sadovnjake v občini Semič, ima majhne površine, zato pridelava ni ekonomična (draga škropiva, slaba prodaja vina), obenem pa s konvencionalno obdelavo škodijo okolju (občutljivost kraškega terena), lastnemu zdravju in zdravju drugih občanov ter zdravju čebel.</p>
KAZALNIKI	<p>število pridelovalcev ekološko pridelanega grozdja in sadja, število pridelovalcev, vključenih v izobraževanja, št. arov na novo zasajenih površin za ekološko pridelavo grozdja in sadja, število čebeljih panjev</p>

IME PROJEKTA	1.2.3. ŽIVINOREJA
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Društvo rejcev drobnice Bele krajine, Konjerejsko društvo Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - spodbujati uporabo ovc, koz, goveda, konj in drugih živalskih vrst (kunci, perutnina) za pašo proti zaraščanju zemljišč - usmerjati lastnike živali v ekološko živinorejo - organizirati odkup kravjega in kozjega mleka ter mlečnih izdelkov (jogurt, skuta, sir) - organizirati izobraževanja za lastnike živali o ekološki živinoreji
OPIS PROJEKTA	<p>Konvencionalna govedoreja in pridelava mleka na majhnih kmetijah nista ekonomični, zato so ju semiški kmetje že pred leti začeli množično opuščati, ukvarjajo pa se z drobnico in konjerejo, manjšina pa s pašno govedorejo, s čimer preprečujejo zaraščanje kmetijskih zemljišč z omejenimi naravnimi pogoji za obdelavo.</p> <p>Glede na to, da se v prihodnje pridelava žit, zelenjave in sadja tudi v občini Semič usmerja v ekološko pridelavo, je smiselno v isto smer usmeriti tudi živinorejo oziroma pridelavo mleka in mlečnih izdelkov za potrebe kupcev iz projekta »1.2.1. Ekološko kmetijstvo za večjo samooskrbo«.</p> <p>Za pašo so primerne tudi površine ~~v Semiški gori~~, ki se zaraščajo, za kar so še posebej primerne koze in ovce. Poleg čiščenja zemljišč so koze zelo primerne za molžo mleka, ki je zdravilno, ovce pa tudi za volno. Gojenje konj pa je pomembno tudi s turističnega vidika.</p>
KAZALNIKI	število lastnikov živali, ki so se vključili v ekološko živinorejo, število živali ekološke živinoreje

1.3. TURIZEM

IME PROJEKTA	1.3.1. VZPOSTAVITEV OSNOVNIH POGOJEV ZA TURIZEM V OBČINI SEMIČ
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kulturni center Semič, Turistično društvo Semič in druga zainteresirana društva
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - infrastrukturno in pejzažno urediti občino Semič, da bo turistu privlačna in prijazna - gradbeno in vsebinsko prenoviti muzejsko stavbo - nadaljevati s promocijo občine in pri tem sodelovati v okviru promocije Bele krajine
OPIS PROJEKTA	<p>V preteklosti je Občina Semič vedno vzpodbujala razvoj turizma na območju občine tudi z znatnimi finančnimi sredstvi. Kljub temu turizem v občini Semič ni gospodarska panoga, od katere bi lahko živel večina občanov, je pa turizem razvit do take ravni, da omogoča nekaj posameznikom in družinam, da jim je glavni vir dohodka ali pa dopolnilna dejavnost. Glede na izkušnje turističnih regij se turizem, kot ga ponujamo v Semiču (kulturni, športni, zgodovinski, zidaniški), dobro razvija ob eni od oblik stacionarnega turizma, kjer gostje bivajo na enem mestu nekaj časa in si popestrijo dneve z ogledi turističnih točk, obiski turističnih kmetij, uporabo tematskih poti, zato je izziv za občino Semič in Belo krajino, kako privabiti goste, da bodo tu ostali dlje časa, npr. vsaj teden dni. Zato je nujno potrebno gostom poleg vsebin ponuditi tudi zanimivo zgodbo.</p> <p>Za to so potrebna finančna sredstva za ureditev dodatnih nastanitvenih kapacitet, kar bo v prihodnje odločitev vsake posamezne družine, ali se bo odločila za investicije. Naloga Občine Semič pa vsekakor je, da uredi razmere v občini tako, da bo turistu privlačna in prijazna, kar pomeni postaviti cestne označitve in informativne table, da se turist s pomočjo zemljevida občine Semič sam lahko znajde na našem območju, občina pa mora nadaljevati tudi promocijo preko lastnih oblik, zlasti pa skupaj v okviru celotne Bele krajine kot turistične destinacije in vzpostaviti pogoje za turistično vodenje na celotnem območju Bele krajine. Potrebno je urediti in označiti javni dostop do vode, javni dostop do sanitarij in javna parkirišča, postaviti koše za smeti, klopi za počitek in posaditi več cvetja.</p> <p>Nujna je kompletna prenova muzejske stavbe in ureditev krajevne muzejske zbirke, katere del je v muzeju v Metliki v depoju. Izdelati je potrebno načrt obnove muzejske stavbe, izvesti obnovo, urediti in predstaviti muzejske zbirke in celostno podobo muzeja, izboljšati kulturno in turistično ponudbo z vključevanjem muzeja v kulturno in turistično ponudbo.</p> <p>Vsako pomlad je nujno urediti in počistiti okolico turističnih točk in jih nato vzdrževati vso turistično sezono, prav tako pa tudi tematske poti (učne, pohodniške, jahalne). Prav tako je nujna ureditev enotnega videza stavb v starem delu Semiča (strehe, fasade) in umiritev hitrosti prometa v tem delu, urediti pa je potrebno tudi podobo celotne občine, vključno z ureditvijo</p>

	<p>zelenih površin v Semiču.</p> <p>Za popestritev obstoječe ponudbe lahko ponudimo sadjarstvo kot vir doživljajskega turizma, uredimo učilnice v naravi za razvoj izobraževalnega turizma, uredimo parkirišče za avtodome, se prilagodimo potrebam motoristov, invalidov...</p>
KAZALNIKI	<p>število označenih turističnih lokacij, postavljene informativne table, urejen javni dostop do vode in sanitarij, parkirišča, prenovljena muzejska stavba, preurejena muzejska zbirka, število vzdrževanih tematskih poti, število novih turističnih ponudnikov, število novih turističnih ponudb, prihodki od turistične takse</p>

IME PROJEKTA	1.3.2. TURIZEM NA OBMOČJU KOČEVSKÉ POKRAJINE
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Iskra turizem d.o.o., Kulturni center Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - poleg zimskega turizma razviti tudi letni turizem na območju Smučarskega centra Bela - urediti turistične točke na območju t.i. Kočevske pokrajine v občini Semič - ponuditi storitve tudi gostom v Termalnem zdravilišču Dolenjske Toplice - povabiti potomce Kočevarjev staroselcev na obisk
OPIS PROJEKTA	<p>Na podlagi interesa lastnika Smučarskega centra Bela je smiselno zimsko turistično ponudbo dopolniti s športnimi aktivnostmi, ko ni snega, in obiskovalcem nuditi spremljajoče kulturne zanimivosti, kot so razne prireditve, ki se nudijo na območju občine Semič in Bele krajine.</p> <p>O razvoju t.i. Kočevske pokrajine na območju občine Semič je bilo v preteklosti izdelanih kar nekaj strateških dokumentov. V enem od njih je poudarjeno, da je »zaradi ekološke občutljivosti območja nujna usmeritev v visoko kvalitetni ekoturizem, ki bo omogočal ustrezno varovanje in ohranjanje naravne dediščine«. Spodbuja se ureditev nastanitvenih kapacitet v vaseh Črmošnjice in Srednja vas. Večina Kočevske pokrajine v občini Semič naj bi ostala kot spomenik naravne krajine.</p> <p>Ostanke opuščeni kočevarskih vasi bi bilo smiselno označiti in urediti njihovo okolico za ogled turistov in tudi potomcev Kočevarjev, ki prihajajo v opuščene vasi, da si ogledajo, kje so živeli njihovi predniki. Glede na interesantnost območja za ogled turistov bi bilo smiselno postopno urejanje kulturne dediščine in informacijskih objektov (npr. Kočevarski muzej na Planini, Kočevarska domačija na Toplem Vrhu) ter povezava le-teh z že obstoječimi tematskimi potmi.</p> <p>Celotno turistično ponudbo na območju Kočevske pokrajine v občini Semič bi bilo glede na naravne danosti smiselno povezati z okolju prijaznim zdravim življenjem domačinov in turistov. Kmetijska dejavnost na tem območju bi zato lahko bila gojenje zdravilnih rastlin.</p>
KAZALNIKI	število prodanih kart za smučanje, število nezimskih športnih aktivnosti v turistični ponudbi, število urejenih turističnih točk na območju Kočevske pokrajine

IME PROJEKTA	1.3.3. TURIZEM NA KMETIJI
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kulturni center Semič in TIC, turistični ponudniki na območju občine
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - organizirati turistično ponudbo na podeželju za oddih od mestnega načina življenja - povezati obstoječe ponudnike in k njihovi ponudbi priključiti še nove ponudnike - uporabiti vložen kapital v zidanice za lastne potrebe in za ponudbo turistom
OPIS PROJEKTA	<p>V preteklih letih je Občina Semič tako finančno kot na druge načine spodbujala razvoj turističnih kmetij, tako da kar nekaj družin zasluži prihodke iz te dejavnosti. Obstoječi ponudniki sami vedo, kaj njihovi gostje še pogrešajo v turistični ponudbi občine Semič, tako da bo v prihodnosti nujno sodelovanje in povezovanje med turističnimi ponudniki, čeprav oni tega zaenkrat ne želijo. Občina in Kulturni center Semič s TIC-em bosta odigrala vlogo povezovalnega člana zainteresiranih obstoječih ponudnikov in morebitnih novih. Zagotovo bo v prihodnosti povpraševanje po mirnih počitnicah v naravi zanimivo za vedno več gostov, ki želijo ubežati mestnemu vrvežu, nekateri gosti in njihovi otroci pa bi se morda radi preizkusili tudi v opravljanju dela na kmetiji. Turistične kmetije se morajo povezati s pridelovalci ekološke hrane.</p> <p>O urejanju prenočišč v zidanicah, oddajanju zidanic v najem in prodaji vina v svoji zidnici se bo odločal vsak lastnik sam, zagotovo pa se turisti ne bodo dobro počutili sredi vinogradov, ki so obdelani na konvencionalen način, tako da je tudi iz tega razloga potrebno razmisliti o prihodnji prevladujoči usmeritvi vinogradništva oziroma načinu obdelave vinogradov v občini Semič.</p>
KAZALNIKI	število novih turističnih ponudnikov, število gostov in prenočitev v nastanitvenih kapacitetah v občini Semič

2. OKOLJE IN PROSTOR

2.1. VAROVANJE OKOLJA

IME PROJEKTA	2.1.1. UPORABA OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE IN ENERGETSKA PRENOVA OBČINE SEMIČ
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, javni zavodi v občini Semič, občani
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - povečati delež pridobljene energije iz obnovljivih virov - povečati energetska samooskrbo občine Semič - zmanjševati porabo energije v javnih stavbah, podjetjih in gospodinjstvih - izboljšati energetska učinkovitost javnih in zasebnih stavb - organizirati izobraževanja za občinsko upravo in občane
OPIS PROJEKTA	<p>Raba obnovljivih virov energije, učinkovita raba energije in zmanjšanje njene porabe so nujni ukrepi za doseganje trajnosti in varnosti oskrbe z energijo ter za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, zato na vseh ravneh (svetovni, evropski in nacionalni) potekajo aktivnosti za izvajanje učinkovite rabe energije in zmanjšanje njene porabe.</p> <p>Med cilji predloga novega slovenskega energetskega zakona so tudi: zanesljiva oskrba z energijo, zmanjšanje rabe energije, večja raba obnovljivih virov energije, trajnostna raba naravnih virov. Predlog Nacionalnega energetskega programa ima tri prednostna področja: učinkovita raba energije (URE), izkoriščanje obnovljivih virov energije (OVE) in razvoj aktivnih omrežij za distribucijo električne energije. Spodbuja se izraba vseh okoljsko sprejemljivih obnovljivih virov energije (vodna energija, lesna biomasa, sončna in geotermalna energija, vetrna energija in bioplin). Učinkovita raba energije se zahteva na vseh področjih urejanja prostora, vključno z uporabo energetske varčnih oblik gradnje za zagotavljanje zmanjšanja porabe energije. Nujno je torej načrtovati večjo energetska učinkovitost stavb, tako javnih kot zasebnih, zato bo v prihodnjih letih nujna izvedba energetske prenove stavb.</p> <p>Občina Semič bo v naslednjih letih morala energetska prenoviti javne stavbe (občinska stavba, zdravstvena postaja, šola, vrtec, Brunskoletova hiša), občani pa stavbe v svoji lasti. Za vse velja spodbuda za povečano uporabo obnovljivih virov energije, v naši občini predvsem lesne biomase in sončne energije za ogrevanje, za pridobivanje električne energije pa uporaba sončne energije ter soproizvodnja toplote in električne energije. Vodno energijo bi bilo smiselno uporabiti tudi za mline in žage.</p> <p>Vsi nujno potrebujemo izobraževanja o energetskih prenovah stavb, o varčevanju z energijo na delovnem mestu in v lastnem gospodinjstvu, zmanjšanje porabe električne energije pa je potrebno načrtovati tudi pri cestni razsvetljavi.</p>

	Uporaba obnovljivih virov energije in varčevanje z energijo nimata le pozitivnih učinkov na okolje, temveč pozitivno vplivata tudi na proračun in gospodarstvo.
KAZALNIKI	število podjetij in gospodinjstev, ki uporabljajo obnovljive vire energije, število energetske prenovljenih javnih in zasebnih stavb, število izvedenih izobraževanj in število poslušalcev, poraba električne energije (v kWh) za javno razsvetljavo ter porabo v javnih službah

IME PROJEKTA	2.1.2. RABA IN VAROVANJE VODNIH VIROV
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, JP Komunala Črnomelj, občani
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - dokončati zanesljivo in kakovostno oskrbo vseh občanov s pitno vodo - zagotoviti varovalne ukrepe na vodovarstvenih območjih - urediti čiščenje odpadnih vod - utrditi ločeno zbiranje komunalnih odpadkov - evidentirati in odstraniti divja odlagališča odpadkov - sanirati posledice preteklega industrijskega onesnaževanja - organizirati izobraževanja za občinsko upravo in občane
OPIS PROJEKTA	<p>Na področju oskrbe s pitno vodo in varovanja vodnih virov poteka do leta 2013 projekt »Trajnostna oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Bele krajine«, s katerim bo omogočena oskrba s pitno vodo ter odvajanje in čiščenje odpadnih vod. Nadaljuje se tudi izgradnja sekundarnih vodov po Semiški gori. V prihodnje bo potrebno zgraditi vodovod Zabrezje (med Gradnikom in Hribom) in izvesti zamenjavo salonitnih cevi. Poleg obstoječih vodnih virov je potrebno tudi iskanje novih virov vode (npr. vrtine za pitno vodo Komarna vas).</p> <p>Na vodovarstvenih območjih v občini Semič je nujno zagotoviti varovalne ukrepe, da se odpravi možnost dejanskega in potencialnega ogrožanja vodnih virov.</p> <p>Odvajanje in čiščenje komunalne odpadne in padavinske vode v občini Semič ureja odlok, ki določa, katera naselja bodo opremljena z javno kanalizacijo in komunalno čistilno napravo – del te infrastrukture bo izgrajen tudi preko projekta »Trajnostna oskrba prebivalstva s pitno vodo in varovanje vodnih virov Bele krajine«, preostanek pa v naslednjih letih. V manjših naseljih se bo uvajala uporaba malih čistilnih naprav različnih čistilnih tehnologij (poudarek na rastlinskih čistilnih napravah) ali pa nepretočne greznice. Redno je potrebno preverjati vsebnost snovi v izcedku iz čistilne naprave v Semiču in ostalih naseljih, prav tako pa izvajati nadzor nad delovanjem malih čistilnih naprav. Nujen je tudi premislek o snoveh, ki jih zlivamo v odtok – o strupenih čistilih, ki jih uporabljamo v gospodinjstvih in o odpadnih vodah iz podjetij. Onesnaževanje voda lahko zmanjšamo ne samo s čiščenjem odpadnih vod, ampak tudi z uporabo nestrupenih snovi v vsakdanjem življenju (npr. z uporabo ekoloških čistil).</p> <p>V preteklih letih je bilo urejeno odlaganje komunalnih odpadkov in uvedeno ločeno zbiranje komunalnih, kosovnih in nevarnih odpadkov. Uvedeni so bili ekološki otoki in zabojniki za posamezne frakcije komunalnih odpadkov. V naslednjih letih bo nujno urediti ekološke otoke (urediti lokacije, na kontejnerje postaviti jasnejše oznake, postaviti kontejnerje na pravilno mesto glede na opis, zagotoviti redno praznjenje kontejnerjev, urediti težave z Romi glede odpadkov). Potrebno je dodatno ozaveščanje občanov o zmanjševanju odpadkov na izvoru (ne kupujmo nepotrebnih stvari), o ločenem zbiranju odpadkov (npr. preko Belokranjca, predavanj, zloženk), v</p>

	<p>skrajnih primerih pa tudi nadzor medobčinskega redarstva nad ločenim odlaganjem odpadkov ali pa namestitev snemalnih kamer, da se prepreči neustrezno odlaganje odpadkov. Med neustrezne načine odlaganja odpadkov sodi tudi odlaganje odpadkov v naravi na t.i. divjih odlagališčih, ki so nevarna za onesnaženje podtalnih virov pitne vode. V okviru projekta Očistimo Slovenijo je bil izveden popis divjih odlagališč, nekatera so bila odstranjena, to je treba nadaljevati tudi v naslednjih letih.</p> <p>Eden od ukrepov za varovanje vodnih virov je tudi sanacija posledic preteklega industrijskega onesnaževanja (onesnaženost reke Krupe s PCB) in revitalizacija onesnaženega območja, pri čemer od Republike Slovenije zahtevamo aktivno vlogo pri reševanju omenjene problematike (odprava starih okoljskih bremen).</p> <p>Pri izvedbi zgoraj navedenih aktivnosti bo potrebno izobraževanje občanov o varovalnih ukrepih na vodovarstvenih območjih, o strupih v izdelkih, o čiščenju odpadnih vod z uporabo malih čistilnih naprav, o ločenem zbiranju komunalnih, kosovnih in nevarnih odpadkov, o preprečevanju nastajanja novih divjih odlagališč.</p>
KAZALNIKI	<p>stanje pitne vode na vrtinah in izviri (primerjava analiz vode glede na leto 2010), dolžina saniranega in novozgrajenega vodovodnega omrežja, dolžina novozgrajenega kanalizacijskega omrežja, število malih čistilnih naprav, število izobraževanj</p>

IME PROJEKTA	2.1.3. SONARAVNA GRADNJA
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, zasebni investitorji
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - promovirati sonaravno gradnjo - komunalno urediti zemljišča za izgradnjo »ekososeske«
OPIS PROJEKTA	<p>Sonaravna gradnja je gradnja objektov, pri katerih se uporablja postopke in materiale, ki so povsem naravnega izvora ali pa njihova izdelava in uporaba ne škodujeta okolju. Kot gradbeni materiali se uporabljajo tisti materiali, ki jih dobimo v lokalnem okolju: les, kamen, ilovica, slama, volna... Naravni materiali, ki ne zahtevajo veliko predelave in transporta na velike razdalje, so odličen nadomestek za uveljavljene materiale. Bivanje v hišah, ki so zgrajene sonaravno, je koristnejše za zdravje, saj se umetni materiali uporabljajo samo tam, kjer drugačne rešitve niso možne. Sonaravno zgrajene stavbe so lahko klasičnega, podeželskega ali modernega videza.</p> <p>Pomembno je, da so sonaravno zgrajene stavbe energetske zelo učinkovite in da za njihovo ogrevanje in ohlajevanje porabimo zelo malo energije, brez uporabe dragih tehnoloških rešitev, kot jih potrebujejo t.i. pasivne hiše, katerih cilj je tudi energetske učinkovita stavba, za ogrevanje in ohlajevanje katere porabimo čim nižjo količino energije, vendar so materiali pri gradnji takih hiš večinoma okolju neprijazni in niso lokalnega izvora (npr. izolacijski materiali, prezračevalni sistemi itd.).</p> <p>Prihodnjo usmeritev pri gradnji stavb daje tudi predlog Nacionalnega energetskega programa RS za obdobje 2010 – 2030, ki predvideva graditev skoraj ničelno energijskih stavb.</p> <p>V času svetovne krize imamo priložnost, da poiščemo okolju prijazne rešitve pri gradnji, med njimi take, ki so tudi cenovno ugodnejše od klasične gradnje. Občina Semič razpolaga z bogatimi domačimi materiali za kritje vseh potreb pri sonaravni gradnji.</p> <p>Glede na povečevanje števila ljudi, ki jih zanima bivanje v sonaravno grajenih stavbah, bi bila priložnost za občino Semič prostorsko in komunalno urediti del zazidljivih zemljišč v občini Semič za t.i. vaško ekososesko, v kateri bi bila dovoljena gradnja le sonaravno grajenih stavb za družine naših občanov in za priseljene družine, in za gradnjo sonaravnih turističnih kapacitet. Občina bi nato ta urejena zemljišča prodala zainteresiranim zasebnim vlagateljem sonaravne gradnje. Za povečanje interesa za sonaravno gradnjo mora občina organizirati izobraževanja za občane o tem načinu gradnje.</p>
KAZALNIKI	število sonaravnih zgradb, število m ² komunalno urejenih zemljišč za »ekososesko«, število izobraževanj

2.2. PROSTORSKO PLANIRANJE

IME PROJEKTA	2.2.1. OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - sprejeti Občinski prostorski načrt in zagotoviti njegovo izvajanje - pripraviti predlog novega Občinskega prostorskega načrta
OPIS PROJEKTA	<p>Po sprejetju Občinskega prostorskega načrta, kar pričakujemo v letu 2012, bo v naslednjih letih potekal postopek priprave novega Občinskega prostorskega načrta. Usmeritve na nekaterih področjih prostorskega načrtovanja občine naj ostanejo iste kot v preteklem obdobju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ohraniti poseljenost v vseh sedaj naseljenih vaseh; nerealno je pričakovati, da bi se pojavile potrebe po stalni poselitvi zapuščenih kočevarskih naselij; • v območjih strnjenih gozdov in drugih naravno ohranjenih območjih je treba preprečevati izvajanje dejavnosti, ki niso v skladu z ohranjanjem naravnih procesov; • urediti staro trško jedro Semiča in povečati število uporabnih bivalnih prostorov v obstoječih stavbah starega dela Semiča ter urediti zadostno število parkirnih prostorov; • urediti komunalno opremljena stavbna zemljišča za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš. <p>Pri pripravi novega Občinskega prostorskega načrta bo nujno upoštevati usmeritve Nacionalnega energetskega programa o uveljavljanju učinkovite rabe energije na vseh področjih urejanja prostora. Zato naj občina intenzivno razvija samo eno poslovno cono, in sicer s širitvijo obstoječe poslovne cone Vrtača, v obstoječih okvirih pa prostorsko in komunalno uredi poslovno cono na Metliški cesti. Za dodatne potrebe po zazidljivih zemljiščih naj se predvidi razširitev območja ob ulici Pot k Lebici, v bodoče pa tudi stanovanjsko sosesko med cerkvijo Sv. Mihaela in Mladico.</p>
KAZALNIKI	sprejet nov Občinski prostorski načrt, sklep o začetku priprave naslednjega Občinskega prostorskega načrta

2.3. INFRASTRUKTURA

IME PROJEKTA	2.3.1. TRAJNOSTNA MOBILNOST
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - urediti cestno infrastrukturo v občini Semič - zmanjšati porabo energije v prometu - omogočiti ponudbo alternativnih virov energije za motorna vozila
OPIS PROJEKTA	<p>Razpršenost poselitve in gradnje v občini Semič predstavlja problem tako za infrastrukturo kot za mobilnost. Majhna gostota prebivalstva na kvadratni kilometer in oddaljene vasi z malo prebivalci so razlog, da javnega prometa v občini Semič skorajda ni. Občani so prisiljeni uporabljati lastne avtomobile, pogosto ima ena družina dva avtomobila. Tudi v prihodnje ni upati na uvedbo javnega prometa, zato moramo razmišljati o tem, kako čim manj energije porabiti za vožnjo z vozili na fosilna goriva. Eden od načinov je, da zmanjšamo število prevoženih kilometrov (npr. povežimo se s sodelavci pri prevozu na delo, uporabimo telefon in internet za pridobivanje informacij, načrtujmo nakupe in druge opravke čim bolj racionalno), porabo energije v prometu pa zmanjšamo tudi, če nekatere svoje obveznosti lahko opravimo s kolesom ali peš ali če zamenjamo vir goriva v avtomobilu (npr. električni avtomobili in osebna vozila na hibridni pogon). V prihodnje bi bilo potrebno vzpodbuditi ponudnike goriv, da omogočijo občanom ponudbo avtoplina in enega ali dveh začasnih električnih polnilnih mest ter to objavijo v medijih. Posebno pozornost je potrebno nameniti promociji kolesarjenja, tudi kot običajnega načina prevoza na bližnje delovno mesto, za nakupe in druge opravke. Zlasti otroke je potrebno navdušiti in usposobiti za varno vožnjo s kolesi.</p> <p>Prometna infrastruktura v občini Semič še vedno ne sledi potrebam gospodarskega razvoja; vse bolj pereči so problemi zaradi slabih cestnih povezav z drugimi regijami (Štajerska, Notranjska). Potrebna bo modernizacija zastarelega železniškega omrežja, ki bo v prihodnosti zaradi pričakovanega dviga cen nafte ponovno pomembno tudi za občanke in občane Semiča (npr. za prevoz na delo v Novo mesto).</p> <p>~~V prihodnjih letih bo potrebno urediti cestno infrastrukturo na vseh štirih vpadnicah v Semič (ureditev križišč, preplastitve, pločniki), urediti avtobusno postajo (na parkirišču pri gasilskem domu v Semiču) in spremeniti prometni režim pri vrteu in šoli (Semič in Štrekljevec) za povečanje varnosti otrok. Veliko tematskih poti je bilo urejenih v preteklih letih, v prihodnje pa bo potrebno njihovo vzdrževanje in promoviranje.~~</p> <p>"V prihodnjih letih bo potrebno urediti cestno infrastrukturo na vseh štirih vpadnicah v Semič (ureditev križišč, preplastitve, pločniki) in zaradi pričakovanega povečanega prometa po izgradnji tunela skozi Gorjance izgraditi nadomestno cesto na relaciji Štrekljevec - Semič - Črnomelj (za</p>

	<p>razbremenitev ceste Štrekljevec - Podreber - Semič). Urediti je potrebno avtobusno postajo (na parkirišču pri gasilskem domu v Semiču) in spremeniti prometni režim pri vrtcu in šoli (Semič in Štrekljevec) za povečanje varnosti otrok. Veliko tematskih poti je bilo urejenih v preteklih letih, v prihodnje pa bo potrebno njihovo vzdrževanje in promoviranje."</p> <p>Javna razsvetljava je velik porabnik električne energije, katere stroške plačuje občina, zato jo je smiselno obnoviti oziroma zgraditi le-tam, kjer je nujno potrebno. Na večini lokacij bi bilo smiselno od 23h – 5h ugašati luči. Graditev javne razsvetljave na občinske stroške v vseh naseljih v občini ni gospodarna zaradi visokih mesečnih stroškov porabe električne energije. Pri gradnji infrastrukture je potrebno misliti tudi na stroške njenega vzdrževanja.</p>
KAZALNIKI	<p>število registriranih prevoznih sredstev na okoljsko sprejemljivejši pogon v občini Semič, dolžina novozgrajenih in posodobljenih državnih in občinskih cest</p>

3. ČLOVEŠKI VIRI IN DRUŽBENA BLAGINJA (VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN ZAPOSLOVANJE, ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO, KULTURA IN ŠPORT)

IME PROJEKTA	3.1.1. OTROCI SO NAŠE NAJVEČJE BOGASTVO
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - omogočiti ustrezne prostorske pogoje za otroke v šoli in vrtcu - zagotoviti prometno varnost otrok v okolici vrtca in šole - organizirati različne oblike varstva otrok - izboljšati učni uspeh otrok in vzgajati otroke - organizirati zabavne vsebine za otroke v času počitnic - otrokom omogočiti uživanje najbolj kakovostne hrane, ki je dostopna na trgu
OPIS PROJEKTA	<p>Pri otrocih se moramo osredotočiti na vzgojo in izobraževanje, na njihovo prehrano in gibanje, da jim ponudimo najboljše, to je več, kot od izobraževalnih institucij zahteva slovenska zakonodaja.</p> <p>Od vzgojno-izobraževalnih ustanov imamo v občini Semič Osnovno šolo Belokranjskega odreda Semič, v okviru katere delujeta tudi podružnična šola Štrekljevec in vrtec, ter oddelek Glasbene šole Črnomelj. Število učencev v Osnovni šoli Semič se je iz leta 1990, ko jih je bilo približno 450, bistveno zmanjšalo, saj je bilo v letu 2010 v šoli le še 312 učencev, zato je nujno zagotoviti ustrezne pogoje za otroke in mlade družine, da bi jih čim več ostalo v občini Semič in da bi se mlade družine tudi priseljevale v občino Semič. Prostorske kapacitete bodo po dograditvi vrtca zaenkrat zadostovale potrebam, nujno je le urediti dodatne pokrite terase za otroke iz drugega triletja, v osnovni šoli pa obnoviti lesene stope v starem delu šole, urediti dodatne prostore nad jedilnico, urediti podstrešje na podružnični šoli in urediti prometni režim ob vrtcu in šoli tako, da bo zagotovljena varnost za otroke. V prihodnjih letih bo na podlagi novopredlagane slovenske zakonodaje nujna energetska prenova javnih stavb.</p> <p>Ob spremenjenih zahtevah delodajalcev glede prisotnosti staršev v službi (izmensko delo, delo ob vikendih, delo v oddaljenih krajih po Sloveniji) se pojavljajo potrebe po organiziranem celodnevem varstvu otrok, tudi ob vikendih. Občasno varstvo otrok bi potrebovali tudi starši za tiste otroke, ki niso vključeni v vrtec (po podatkih za leto 2009 je v občini Semič v vrtec vključenih 70% vseh otrok, starih med 1 in 5 let). Vse te načine varstva otrok bi lahko prevzel vrtec ali pa zasebnik z varstvom predšolskih otrok na domu. Občina pa v prihodnje ob morebitni prostorski stiski v vrtcu lahko razpiše tudi podeljevanje koncesij za izvajanje programa za predšolske otroke.</p> <p>Pri romskih otrocih si je nujno prizadevati, da bi jih starši čim prej vključili v vrtec ter jim na ta način omogočili igro, učenje in socializacijo ter kasnejše</p>

	<p>uspešno vključevanje v devetletno osnovno šolo, po njej pa nadaljevanje šolanja in zaposlovanje.</p> <p>Ena izmed temeljnih nalog osnovne šole je razviti sposobnosti pisanja, branja, govora in poslušanja. Več pozornosti je nujno treba nameniti učnim uspehom otrok, da bodo izstopali iz povprečja, oziroma naj bo izziv šoli, da postane po učnem uspehu med najboljšimi v Beli krajini, da bi bili starši veseli in ponosni, da otroka lahko pošljejo v najboljšo šolo v okolici. Dobri učni rezultati na šoli bi bili dodatna prednost pri odločitvi, zakaj naj bi se mladi vračali ter ustvarili družine v Semiču. Kakovost dela učiteljev bi se lahko dodatno ugotavljala tudi z anketami pričakovanj in zadovoljstva učencev ter staršev, ter spremljanjem uspešnosti učencev v nadaljnjem šolanju. Starši pa morajo spoznati, da je sodelovanje staršev s šolo za njihove otroke dolgoročno gledano koristno. Otroke je treba naučiti spoštovanja narave, nastopanja na kulturnih prireditvah, podjetniškega razmišljanja, pridelovanja hrane na vrtu. Poleg izobraževanja mora šola še vedno tudi vzgajati otroke, da so prijazni, nenasilni, spoštljivi, skrbijo za svojo varnost in varnost drugih, se izogibajo neprimerni družbi, obvezni del vzgoje pa je tudi državljanska vzgoja, preko katere otroci spoznajo simbole Slovenije in so nanje ponosni. Starši naj postanejo zavezniki učiteljev pri vzgoji in izobraževanju otrok, saj jih družijo skupna želja, da se njihovi otroci v šoli dobro počutijo in zagnano osvajajo nova znanja.</p> <p>Šola naj skupaj s Kulturnim centrom Semič med počitnicami organizira zabavne vsebine za otroke (ure pravljic, likovne delavnice, kuhanje hrane, potopisna predavanja), igro in učenje v naravi in športne aktivnosti.</p> <p>Glede prehrane otrok se moramo zavedati, da ta bistveno vpliva na njihovo zdravje, počutje in tudi sposobnost za učenje, zato se moramo potruditi, da se kakovost hrane v vrtcu in šoli izboljša na najvišjo možno raven, tako glede sestavin (ekološka pridelava) kot glede kombinacij živil pri posameznih obrokih. Ker se v šolski kuhinji kuha hrano za vrtec in za šolo, kar pomeni za otroke od 1 leta starosti do 15 let, je tudi jedilnike potrebno prilagoditi različnim starostnim skupinam. Osnovna šola in vrtec naj postaneta vzorčni primer vse večjega deleža uporabe domačih zdravih kmetijskih pridelkov.</p>
KAZALNIKI	<p>urejen prometni režim okrog šole in vrtca, časovno razširjena ponudba varstva otrok, izboljšani učni uspeh na nacionalnem preverjanju znanja, število zabavnih vsebin za otroke med počitnicami, ekološka hrana v šoli in vrtcu, število rojstev v občini Semič, število učencev v semiški osnovni šoli</p>

IME PROJEKTA	3.1.2. POMOČ IN VEČJA VLOGA MLADIH
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Kulturni center Semič, društva
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - vključiti mlade v družbeno dogajanje - mladim omogočiti štipendiranje, opravljanje strokovne prakse in zaposlitev čim bližje domačega kraja - pomagati mladim pri reševanju stanovanjskega problema
OPIS PROJEKTA	<p>»Mladina« ima v strokovnih razpravah različne opredelitve: Združeni narodi običajno prištevajo med mlade osebe, stare od 15 do 24 let. Statistični urad RS pa, tako kot tudi nekatere druge evropske države, opredeljuje kot »mladino« osebe, stare od 15 do 29 let.</p> <p>V družbeni skupini »mladi« so torej tako 15-letniki, kot tudi 29-letniki. Med njimi so lahko velike razlike, zato je morda dobro, da se zavedamo, da »mladina« kot enotna kategorija glede na interese dejansko ne obstaja. Pozornost je treba namenjati različnim skupinam in subkulturam mladih, skupinam z različnimi navadami, zbirališči in ključnimi osebami znotraj teh skupin.</p> <p>Na življenjske razmere mladih bistveno vpliva dolžina šolanja. Prej ko zaključijo šolanje in si najdejo zaposlitev, prej vstopijo v »svet odraslih«, v katerem imajo kot aktivni in odgovorni državljani poleg določenih pravic do države predvsem obveznosti.</p> <p>V preteklih letih je bil vedno pereč problem pomanjkanje prostorov za druženje mladih, zato so se družili v gostinskih lokalih. Sedaj je v občini Semič urejenih prostorov za aktivnosti mladih dovolj (v Kulturnem centru Semič, v Brunskoletovi hiši, v prostorih občinske stavbe), manjka pa več vsebin za mlade v teh prostorih. Javni zavod Kulturni center Semič naj mladim ponudi pomoč pri organizaciji aktivnosti, tudi društva bi morda lahko bila bolj aktivna pri vključevanju mladih med svoje člane. O vključevanju mladih v družbeno dogajanje bi se lahko dogovarjali tudi na vsakoletnih srečanjih županje in občinske uprave z mladimi iz 9. razreda osnovne šole ter s študenti.</p> <p>Poleg »Športnega poletja« v Semiču je vsekakor nujno več sredstev nameniti za ostale aktivnosti mladih med šolskimi počitnicami in ob vikendih. Pri izvedbi aktivnosti za mlade bi lahko sodelovali tudi mladi prostovoljci ali starejši prostovoljci. Mladi bi se kot prostovoljci lahko vključili tudi v aktivnosti za otroke in starejše. Tako bi mladi koristno preživeli svoj prosti čas, dobili svoje mesto v družbi, občutek koristnosti in večje samozavesti, kar bi prav gotovo zmanjšalo njihove razloge za odklonsko vedenje.</p> <p>Občina Semič sama ne more bistveno vplivati na štipendiranje mladih, omogočanje opravljanja strokovne prakse in na zaposlovanje mladih po končanem šolanju, ker je to odvisno od stanja gospodarstva v naši občini, Beli krajini in regiji Jugovzhodna Slovenija, lahko pa večkrat o pomembnosti</p>

	<p>teh ukrepov za mlade obvešča podjetja v občini in Beli krajini. Eden od ukrepov občine Semič, ki bi povečal možnosti zaposlovanja mladih, pa je nadomestitev dela plače pripravnikov in novozaposlenih na območju občine Semič.</p> <p>Drugi ukrep občine, ki bi tudi vplival na to, ali mladi ostanejo v domačem kraju ali so ga prisiljeni zapustiti, pa je možnost reševanja stanovanjskega problema: z več razpoložljivimi neprofitnimi in profitnimi stanovanji, z razpoložljivimi komunalno opremljenimi zazidljivimi zemljišči pod ugodnejšimi odkupnimi pogoji za mlade družine in z vzpostavitvijo informacijskega portala o nakupu in prodaji nepremičnin.</p> <p>Sodobno telekomunikacijsko omrežje povečuje možnosti za razvoj dela na daljavo, to pa povečuje možnosti za zaposlovanje mladih ne glede na fizično lokacijo podjetja, tako da se bodo nekateri (tako domačini kot tudi priseljenci) lahko odločili za bolj kakovostno življenje v občini Semič, kljub temu da bodo na daljavo delali za podjetja v večjih mestih.</p>
KAZALNIKI	<p>število prireditev za mlade, število mladih, ki se udeležujejo srečanj z županjo in občinsko upravo, znesek sredstev občinskega proračuna za nadomestitev dela plače pripravnikov in za novozaposlene, število neprofitnih in profitnih stanovanj, število m² zazidljivih komunalno urejenih zemljišč za mlade</p>

IME PROJEKTA	3.1.3. SKRB ZA STAREJŠE ODRASLE
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Dom starejših občanov Črnomelj
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - omogočiti starejšim odraslim, da ostanejo čim dlje na svojem domu - poskrbeti za starejše odrasle, ki ne morejo več samostojno skrbeti zase
OPIS PROJEKTA	<p>V Evropi in Sloveniji se življenjska doba vse bolj daljša in število moških in žensk v poznejših letih življenja narašča. O starosti se ne govori več samo kot o obdobju upada vitalnosti, ampak o starosti kot o še vedno aktivni dobi življenja, o starejših ljudeh tudi kot o skritih zakladih znanj in izkušenj. Staranje družbe ni samo nekaj negativnega, pomeni predvsem, da ljudje živimo dlje, in to je dobro in lahko prispeva k blaginji in h kakovosti življenja. Ljudje morajo imeti tudi v starosti možnost za dostojno življenje in možnost, da izberejo sebi čim ustrežnejši življenjski slog. Za večjo kakovost življenja starejših je poleg primerne delovanja pokojninskega in zdravstvenega sistema potrebna tudi oskrba in socialna vključenost. Pomembno je sožitje različnih generacij, to je sobivanje ljudi različnih starosti v taki skupnosti in tako, da je za vse koristno.</p> <p>Usmeritev občine Semič na področju skrbi za starejše naj bo omogočiti jim čim dlje varno bivanje doma. To pomeni nadaljevati in po potrebi širiti storitve pomoči na domu.</p> <p>Za oskrbo starejših, ki se sami ne morejo več v celoti oskrbovati ali negovati, kljub temu pa lahko še vedno živijo razmeroma samostojno življenje z večjo ali manjšo pomočjo strokovnega osebja, so primerna oskrbovana stanovanja, ki so funkcionalno povezana in potrebam starejših ljudi prilagojena stanovanja, v katerih se omogoča osnovna socialna oskrba ter zdravstveno varstvo in zdravstvena nega. Oskrbovana stanovanja so lahko lastniška ali pa najemna, tako da bi bilo smiselno preveriti interes zasebnih investitorjev za gradnjo takih stanovanj v Semiču, ki bi jih nato lahko prodali ali oddali starejšim občanom občine Semič ali občanom iz drugih delov Slovenije.</p> <p>Za starejše, ki ne bi mogli skrbeti zase niti v okviru oskrbovanih stanovanj, pa je primerno varstvo v dnevnem centru oziroma celodnevna oskrba v Domu starejših občanov Črnomelj. Bela krajina ima dva doma za starejše, zato država na območju Bele krajine ne predvideva povečanje števila domov za starejše na državne stroške. Odločitev o gradnji doma za starejše občane v Semiču je torej zelo odvisna od razpoložljivih virov financiranja (občinskih ali zasebnih) in od objektivne ocene povpraševanja.</p>
KAZALNIKI	število starejših oseb, ki potrebujejo pomoč, število novih varovanih stanovanj, število novih ležišč v domovih starejših občanov

IME PROJEKTA	3.1.4. ROMSKO NASELJE SOVINEK
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič, Center za socialno delo Črnomelj, predstavnik Romov v Občinskem svetu občine Semič
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - nadaljevati socializacijo Romov - komunalno urediti dodatne gradbene parcele
OPIS PROJEKTA	<p>V preteklih letih je bil del romskega naselja Sovinek celovito opremljen z infrastrukturo (voda, električna, kanalizacijska, čistilna naprava, pot v makadamski izvedbi, avtobusno postajališče, igrišče), zaradi potreb po dodatnih gradbenih parcelah pa bo v naslednjih letih potrebno komunalno urediti dodatne gradbene parcele v naselju Sovinek.</p> <p>Zaradi politike Evropske unije je tudi država dolžna financirati projekte za Rome. Na področju izobraževanja poteka do leta 2013 projekt »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«, v okviru katerega poteka več aktivnosti, med njimi tudi: razvoj in izvajanje različnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela za predšolske otroke in njihove družine, nudenje učne pomoči na ravni osnovne in srednje šole ter druge aktivnosti, usmerjene v izboljšanje vključenosti romskih otrok v izobraževalni proces, razvoj in izvajanje obšolskih programov in prostočasnih aktivnosti za otroke, mladino in starše v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti. Tudi Romi iz naselja Sovinek so vključeni v ta projekt z namenom, da se tudi predšolski otroci vključijo v izobraževanje, ker bodo le na ta način uspešni v osnovni šoli. Poleg infrastrukturnih pogojev, ki jih sedaj v naselju Sovinek Romi imajo, je nujno izobraževanje že predšolskih otrok pa tudi odraslih Romov z neposredno prisotnostjo strokovnjakov za delo z Romi v romskem naselju. Rome je potrebno naučiti vsega, kar potrebujejo za normalno vključevanje v družbo. Tudi po končanju omenjenega državnega projekta je nujno, da občina nadaljuje s financiranjem aktivnosti za izobraževanje Romov. Če se bodo v izobraževanje vključili že predšolski otroci, imamo upanje, da bodo lažje nadaljevali izobraževanje v osnovni šoli, morda celo srednji šoli, in zato tudi lažje našli zaposlitev.</p> <p>Če bo država spremenila politiko izplačevanja socialnih transferjev gospodinjstvom, bodo tudi Romi bolj zainteresirani za iskanje zaposlitve, do takrat pa nam preostane vključevanje Romov v javna dela.</p>
KAZALNIKI	število romskih predšolskih otrok, vključenih v izobraževanje, število odraslih Romov, vključenih v izobraževanje, število zaposlenih Romov

IME PROJEKTA	3.1.5. CELOVITA ZDRAVSTVENA OSKRBA OBČANOV
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, Zdravstveni dom Črnomelj
CILJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> - ohraniti zdravstveno oskrbo občanov s splošnimi zdravniki in z zobozdravnikom v Zdravstveni postaji Semič - omogočiti preventivne programe za občane za povečevanje in ohranjanja zdravja
OPIS PROJEKTA	<p>Pravice pacientov, financirane iz obveznega in dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja se z leti krčijo, glede na slabo finančno stanje zdravstvene blagajne pa se bo ta trend še nadaljeval.</p> <p>V Zdravstveni postaji Semič smo pred desetimi leti imeli nadpovprečno število obiskov pri zdravniku glede na število prebivalcev, vendar se število zdravnikov ni povečalo. Celo zmanjšuje se, drastično se je zmanjšala prisotnost pediatra v Zdravstveni postaji Semič (sedaj je prisoten 1 uro na mesec in še to po potrebi v svetovalnici za zdrave otroke), zato so starši bolnih otrok v večini primerov že prenesli zdravstvene kartone otrok v Zdravstveni dom Črnomelj, kamor morajo voziti bolne otroke na preglede. Ob predvideni zaposlitvi pediatra v Zdravstvenem domu Črnomelj se zahteva povečana prisotnost pediatra v Semiču.</p> <p>Občina Semič pa je kot solastnica Zdravstvenega doma Črnomelj dolžna financirati investicije v Zdravstveni postaji Semič in sofinancirati investicije v Zdravstvenem domu Črnomelj. Pričakujemo posodobitev sistema posredovanja podatkov znotraj zavoda (npr. elektronska izmenjava podatkov o pacientu med laboratorijem in ambulantami).</p> <p>Na področju zdravja zato predlagamo občanom, da se udeležujejo preventivnih programov svetovanja za zdravje (pri preveliki telesni teži, kajenju, nezdravi prehrani, premalo gibanja) v Zdravstvenem domu Črnomelj in tako obvladajo in premagajo težave.</p> <p>Za tiste, ki zdravstvenih težav še nimajo, predlagamo, da Občina Semič organizira program na temo zdravega podeželja in v okviru tega programa izvaja izobraževanje občanov o zdravem načinu življenja, o ustvarjalnem preživljanju prostega časa in spodbujanju zdravega odnosa do sebe in okolja v vseh življenjskih okoljih. Občane moramo spodbuditi, da preventivno naredijo čim več za svoje telesno, duševno, čustveno in duhovno zdravje ter zdravje svojih družinskih članov.</p>
KAZALNIKI	število občanov v preventivnih programih svetovanja za zdravje, število izvedenih programov v okviru teme zdravega podeželja

IME PROJEKTA	3.1.6. KULTURNI CENTER – NOSILNI STEBER IN INOVATIVNI POVEZOVALEC MOZAIKA KULTURNIH TOKOV OBČINE SEMIČ IN BELE KRAJINE; POVEZOVALEC ŠPORTNIH AKTIVNOSTI IN AKTIVNOSTI ZA MLADE, DRUŠTVA
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Kulturni center Semič, Občina Semič, društva, Osnovna šola Belokranjskega odreda Semič, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
CILJI PROJEKTA	- Kulturni center Semič kot kulturni center Bele krajine
OPIS PROJEKTA	<p>Na področju kulture so se v občini Semič v zadnjih letih bistveno izboljšali prostorski pogoji. Z izgradnjo Kulturnega centra Semič smo pridobili funkcionalne prostore za izvedbo profesionalnih kulturnih prireditev in tudi prostore za društva, ki se ljubiteljsko ukvarjajo s kulturo. Prostori v kulturnem centru so javno dostopni tudi za vsa druga društva, ki v preteklosti niso imela ustreznih pogojev za delovanje, pa tudi za otroke in mlade, za prostovoljce. Javni zavod Kulturni center ima vse prostorske pogoje, da postane aktivni povezovalec vseh starostnih skupin občanov, izjemnega socialnega kapitala občine, in povezovalec vseh vrst aktivnosti, ki se dogajajo v občini Semič. Postati mora naš drugi dom, v katerega bomo vsi radi in pogosto zahajali. Kulturni center Semič ima (glede na prostorske razmere v ostalih dveh belokranjskih občinah) prostorske možnosti, da postane kulturni center celotne Bele krajine, prostor in zbirališče, kamor bodo na prireditve prihajali prebivalci celotne Bele krajine. Z organizacijo prireditev, ki presegajo belokranjske okvirje (npr. mednarodno ocenjevanje medu idr.), pa bi občasno pritegnili obiskovalce s širšega območja regije, države ali celo iz tujine, kar bi pomembno vplivalo tudi na turistično prepoznavnost občine in Bele krajine.</p> <p>Vloga Javnega zavoda Kulturni center Semič je torej v organiziranju in vodenju programov na področju kulture, turizma, športa, dodatnega izobraževanja in mladine. Na vseh teh področjih je potrebno povezati aktivnosti, ki jih izvajajo posamezna društva, da se usklajeno pripravi celoletni program kulturnih, turističnih in športnih prireditev, ki naj bi bile časovno usklajene z drugimi večjimi belokranjskimi prireditvami, da ne prihaja do prekrivanja terminov. Z ureditvijo parka ob Kulturnem centru bi pridobili odličen prostor za poletne prireditve in za prostočasne aktivnosti v lepem vremenu. V bližini je potrebno urediti tudi dodatna parkirna mesta oziroma obiskovalce usmerjati, da parkirajo na parkirišču pri Gasilskem domu.</p> <p>Za svoje delovanje dobi Javni zavod Kulturni center Semič znatna sredstva iz proračuna Občine Semič, izziv za prihodnost pa je iskanje lastnih virov financiranja dejavnosti in virov financiranja za obnavljanje in posodabljanje osnovnih sredstev (prijave na javne razpise na državni in evropski ravni, organiziranje dogodkov, ki prinašajo presežek prihodkov nad odhodki).</p>
KAZALNIKI	število belokranjskih in občinskih prireditev, število obiskovalcev prireditev, delež prihodkov, ustvarjenih na trgu

IME PROJEKTA	3.1.7. ŠPORTNI PARK
PREDVIDENI VODJA PROJEKTA IN POTENCIALNI PARTNERJI	Občina Semič, športna društva, Kulturni center Semič
CILJI PROJEKTA	- celostno urediti območje v Semiču, namenjeno športnim aktivnostim vseh generacij
OPIS PROJEKTA	<p>V preteklih letih je bilo v občini Semič urejenih veliko športnih površin: športna igrišča (v Semiču, na Črešnjevcu, v Črmošnjicah, na Gradniku, v Kotu, na Krvavčjem Vrhu, v Rožnem Dolu, v Stranski vasi in na Štrekljercu, za vrtcem v Semiču), telovadnice (v osnovni šoli, v vrtcu, v domu Partizan), balinišča (v Semiču, Stranski vasi in v Kotu), vzletno pristajalna steza za Modelarsko društvo, vzletišče za jadralne padalce (na Smuku), vadbeni poligon (na Štrekljercu) in motokros steza (v Stranski vasi). V izgradnji je športno igrišče na Oskoršnici, v načrtu pa izgradnja športnega igrišča na Osojniku.</p> <p>Ob šoli naj bi nastal športni park, ki bi v času pouka omogočal učencem izvajanje športnih dejavnosti, v popoldanskem času in v času počitnic pa možnost športnih aktivnosti za vse generacije. Šolska športna dvorana je za potrebe šole dovolj velika, če pa bi za potrebe kraja želeli večjo, bi lahko šolsko športno dvorano povečali. V okviru športnega parka se načrtujejo nove športne površine, npr. prostor za nogometno igrišče, otroško igrišče, igrišče za odbojko na mivki, teniško igrišče, klančino za skejtanje, bazen, objekt pomožnih prostorov in parkirišča.</p> <p>Poleg projekta »Športno poletje«, v aktivnosti katerega se vključujejo tako osnovnošolci, mladina in odrasli, bi v občini morali organizirati celoletne športne aktivnosti (dodati še »Športno pomlad«, »Športno jesen« in »Športno zimo«), še posebej tedenske športne aktivnosti za otroke in mlade ter starejše. Aktivnosti za otroke in mlade je treba povezati z igro, z motom, da vsak lahko uspe s pozitivnim odnosom do sebe in drugih. Za starejše pa organizirati vodeno rekreacijo. Veliko športnih aktivnosti in športnih prireditev pa naj bo za medgeneracijsko sodelovanje (npr. organizirani pohodi po Semiču za vse generacije, kolesarski izleti za vse generacije).</p> <p>Za motivacijo občanov, da se udeležujejo športnih aktivnosti in tudi tako skrbijo za svoje zdravje, je športne aktivnosti in prireditve ter športne dosežke potrebno stalno promovirati v medijih.</p>
KAZALNIKI	število aktivnih in ljubiteljskih športnikov, število novih športnih objektov, število organiziranih športnih prireditev

III. ZAKLJUČEK

V Strategiji razvoja občine Semič do leta 2020 je opredeljenih 21 projektov, ki vsebinsko pokrivajo tri področja: gospodarstvo, okolje in prostor ter človeške vire in družbeno blaginjo. Za vsako od teh treh področij je predlaganih več projektov, katerih vsebina je rezultat skupnega sodelovanja vseh vključenih v proces priprave Strategije razvoja občine Semič do leta 2020 in je torej rezultat širšega družbenega konsenza o skupnem razvoju občine Semič v prihodnosti.

Izmed vseh 21 projektov je izbranih 6 projektov, ki so še posebej pomembni za razvoj občine do leta 2020:

1.1.1. Vsebinska dogradnja in sodobna infrastrukturna in pejsažna sonaravna ureditev in širitev poslovne cone Vrtača pri Semiču

1.2.1. Ekološko kmetijstvo za večjo samooskrbo

1.3.1. Vzpostavitev osnovnih pogojev za turizem v občini Semič

2.1.1. Uporaba obnovljivih virov energije in energetska prenova občine Semič

2.1.2. Raba in varovanje vodnih virov

3.1.6 Kulturni center – nosilni steber in inovativni povezovalac mozaika kulturnih tokov občine Semič in Bele krajine; povezovalac športnih aktivnosti in aktivnosti za mlade, društva

Za izvedbo vseh projektov bo poleg skupnega sodelovanja potrebnih tudi veliko finančnih sredstev, zato je eden od možnih virov sredstev Donacijski sklad SEMIČ, v katerem bi se zbirala sredstva od donacij občanov občine Semič in vseh ljudi, ki podpirajo razvoj občine Semič. S skupnimi močmi in z isto usmeritvijo lahko dosežemo zastavljene skupne cilje.

Priloga 1: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2000

Naziv kazalca	PODATKI ZA LETO 2000					% Bela krajina / Slovenija
	Občina Semič	Občina Črnomelj	Občina Metlika	Bela krajina	Slovenija	
Število prebivalcev	3838	14953	8244	27035	1990094	1,4
Naravni prirast	3	-8	-6	-11	-408	2,7
Skupni prirast	-7	1	-1	-7	2207	-0,3
Povprečna starost prebivalcev (leta)	38,1	38,8	37,9	38,3	38,9	98,4
Število študentov (na 1000 prebivalcev)	32	29	34	32	39	81,2
Število delovno aktivnih prebivalcev*	1691	5092	3515	10298	768172	1,3
Število zaposlenih oseb*	1524	4333	2998	8855	683042	1,3
Število samozaposlenih oseb*	167	759	517	1443	85130	1,7
Število registriranih brezposelnih oseb	164	782	343	1289	106601	1,2
Stopnja registrirane brezposelnosti	9,6	11,8	8,3	9,9	12,2	81,1
Prihodek podjetij (v EUR)	31.664.163	181.626.607	101.231.013	314.521.783	38.985.832.920	0,8
Bruto investicije v nova OS (v EUR na prebivalca)	590	1.183	833	869	1.610	54,0
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (v EUR)	592,51	644,79	612,37	616,56	799,82	77,1
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (v EUR)	396,79	421,69	400,82	406,43	503,62	80,7

Viri: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=35&leto=2001&jezik=si

http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_portret.asp

Statistične informacije Aktivno prebivalstvo, Slovenija, december 2000

http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/EUR/14/01_14188_podjetja/01_14188_podjetja.asp

*Zaposlene osebe + Samozaposlene osebe = Delovno aktivno prebivalstvo

Priloga 2: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2005

Naziv kazalca	PODATKI ZA LETO 2005					% Bela krajina / Slovenija
	Občina Semič	Občina Črnomelj	Občina Metlika	Bela krajina	Slovenija	
Število prebivalcev	3855	14770	8455	27080	2003358	1,4
Naravni prirast	-1	-18	14	-5	-668	0,7
Skupni prirast	35	44	49	128	5768	2,2
Povprečna starost prebivalcev (leta)	39,8	40,3	39,3	39,8	40,6	98,0
Število študentov (na 1000 prebivalcev)	49	52	51	51	56	90,5
Število delovno aktivnih prebivalcev*	1475	5268	3479	10222	813100	1,3
Število zaposlenih oseb*	1332	4566	3083	8981	731597	1,2
Število samozaposlenih oseb*	143	702	396	1241	81503	1,5
Število registriranih brezposelnih oseb	229	944	405	1578	92575	1,7
Stopnja registrirane brezposelnosti	12,7	12	8,9	11,2	10,2	109,8
Prihodek podjetij (v EUR)	51.514.772	279.648.640	171.423.802	502.587.214	62.484.247.200	0,8
Bruto investicije v nova OS (v EUR na prebivalca)	545	1.055	780	793	2.205	36,0
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (v EUR)	863,01	943,79	873,62	893,47	1.157,06	77,2
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (v EUR)	590,34	632,86	584,55	602,58	695,29	86,7

Viri: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>

http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=31&leto=2006&jezik=si

http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_portret.asp

Statistične informacije Aktivno prebivalstvo, Slovenija, povprečje 2005

http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/EUR/14/01_14188_podjetja/01_14188_podjetja.asp

*Zaposlene osebe + Samozaposlene osebe = Delovno aktivno prebivalstvo

Priloga 3: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2009

Naziv kazalca	PODATKI ZA LETO 2009					% Bela krajina / Slovenija
	Občina Semič	Občina Črnomelj	Občina Metlika	Bela krajina	Slovenija	
Število prebivalcev	3782	14694	8453	26929	2042335	1,3
Naravni prirast	-1	10	-32	-23	3106	-0,7
Skupni prirast	-40	-84	59	-65	14614	-0,4
Povprečna starost prebivalcev (leta)	41,2	41,5	41,1	41,3	41,4	99,7
Število študentov (na 1000 prebivalcev)	59	55	61	58	56	104,2
Število delovno aktivnih prebivalcev (po občini dela)	1232	5012	3291	9535	858171	1,1
Število zaposlenih oseb (po občini dela)	1080	4285	2891	8256	767373	1,1
Število samozaposlenih oseb (po občini dela)	152	727	400	1279	90798	1,4
Število registriranih brezposelnih oseb	253	889	484	1626	86354	1,9
Stopnja registrirane brezposelnosti	14,1	12,5	11,7	12,8	9,1	140,3
Število podjetij	198	909	539	1646	160931	1,0
Prihodek podjetij (v EUR)	66.592.000	289.144.000	207.402.000	563.138.000	83.060.213.000	0,7
Bruto investicije v nova OS (v EUR na prebivalca)	435	957	1.047	813	2.564	31,7
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (v EUR)	1.027,71	1136,89	1.108,51	1.091,04	1.438,96	75,8
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (v EUR)	708,90	775,43	749,19	744,51	930,00	80,1

Vir: <http://www.stat.si/obcineVStevilkah/Default.aspx?leto=2011>

Priloga 4: Primerjava kazalcev za belokranjske občine in Slovenijo za leto 2010 oz. 2011

Naziv kazalca	PODATKI ZA 2010 ali 2011					% Bela krajina / Slovenija
	Občina Semič	Občina Črnomelj	Občina Metlika	Bela krajina	Slovenija	
Število prebivalcev (na dan 1.1.2011)	3862	14717	8416	26995	2050189	1,3
Naravni prirast (podatek za leto 2010)	15	14	-39	-10	3734	-0,3
Skupni prirast (podatek za leto 2009)	-40	-84	59	-65	14614	-0,4
Povprečna starost prebivalcev (leta) (na dan 1.1.2011)	41,4	42	41,7	41,7	41,7	100,0
Število študentov (na 1000 prebivalcev) (podatek za leto 2010)	53	52	55	53	52	102,6
Število registriranih brezposelnih oseb (za maj 2011)	250	1052	597	1899	108634	1,7
Stopnja registrirane brezposelnosti (za maj 2011)	13,8	14,9	14,7	14,5	11,6	124,7
Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (v EUR) (za maj 2011)	1.283,42	1239,4	1.265,66	1.262,83	1.515,63	83,3
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (v EUR) (za maj 2011)	858,44	843,38	850,36	850,73	982,99	86,5

Vir: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp>